

VRHOVAČKE ORHIDEJE

Autori izložbe:

Ljerka Andrić, Marko Doboš, Marijan Grbac, Josip Mesić, Josip Pavić, Hrvoje Petrović, Ivica Samardić, Brankica Svitlioca.

Tamo gdje jutarnje sunce
Miluje vlati okićene biserjem rose
Tamo gdje se kosovi svađaju
Oko prve zarudjele trešnje
Tamo gdje udarci jelenskih rogova
Najavljaju jesen
Tamo gdje snježni plašt
Skriva promrzle šapice
Tamo gdje zemlja miriše i pamti otiske mojih stopala
Tamo ću se vratiti i
Ostati
Zauvijek

Ljerka Andrić , Mag. med. tech

GALERIJA PANACEA

Centar za medicinu i umjetnost
Klinika za tumore, KBC Sestre milosrdnice
Zagreb, Ilica 197

svibanj – lipanj 2023.

Nakladnik: Centar za umjetnost i medicinu, Klinika za tumore, KBC Sestre milosrdnice / Za nakladnika:
Ivanka Herman / Organizacija izložbe: Centar za umjetnost i medicinu Klinike za tumore KBC-a
Sestre milosrdnice u suradnji s Akademijom likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu / Urednici:
Iva Kirac / Grafičko oblikovanje i priprema za tisak: Petra Divković, Antonela Šurbek / Tisak: ARS
KOPIJA d.o.o. / Naklada: 200 primjeraka / svibanj – lipanj 2023.

ORHIDEJE U POŽEŠKOJ KOTLINI I GORJU

Orhideje (kaćunovice – Orchidaceae) su se na Zemlji pojavile prije dvadesetak milijuna godina, a obuhvaćaju više od 800 rodova i preko 30000 vrsta. Iako ih se povezuje s tropskim krajevima ima ih i u Europi oko 600 vrsta, a u Hrvatskoj je prisutno 177 vrsta i sve su strogo zaštićene. U Požeškoj kotlini i gorju poznato je 35 vrsta većinom iz roda *Orchis* (kaćuni) i *Ophrys* (kokice) koje rastu na travnjacima, livadama, suhim staništima te rijetkim listopadnim šikarama i šumama.

Orhideje su višegodišnje zeljaste biljke koje pripadaju razredu jednosupnica. Korijen im je najčešće gomoljast, a stabljika uspravna i nerazgranata s listovima koji se uglavnom nalaze na tlu. Oduševljavaju ljepotom cvjetova koji se sastoje od 6 latica raspoređenih u dva kruga (3+3). Medne usne nekih orhideja izgledom i bojom podsjećaju na ženke nekih kukaca, a ispuštaju feromone pa time privlače mužjake na cvijet. Neke orhideje razvile su mogućnost samooprašivanja do kojeg dolazi u nepovoljnim uvjetima ili u područjima bez kukaca.

Travnjaci su tip vegetacije izgrađen od jednogodišnjih ili višegodišnjih zeljastih biljaka, prvenstveno trava (Poaceae), ali i drugih, travama sličnih vrsta, u kojima zbog čovjekova utjecaja ili ekoloških prilika uglavnom nema drvenastih vrsta. Njihova površina je puno manja od površine šuma, ali je bioraznolikost na travnjacima izrazito velika. Travnjaci u Požeškoj kotlini i gorju se dijele na vlažne (Novo Zvečevo, Paka, Imrijevc) i suhe (Gornji Vrhovci, Kantrovci, Doljanci, Stražeman, Nurkovac, Ivandol, Oblakovac, Ruševac, Šnjegavić, Radovanci).

Sukcesija je prirodni proces postupnih promjena u sastavu zajednice koje se događaju nakon poremećaja ili nakon naseljavanja novonastalog staništa. Dovodi do zaraštavanja travnjaka uslijed čega travnjaci prelaze u šume. Sukcesija se može spriječiti košnjom, ispašom stoke, mehaničkim uklanjanjem drvenastih vrsta ili kontroliranim paljenjem zaraslih površina.

Požeška kotlina okružena zelenim šumskim prstenom Papuka, Pšunja, Požeške gore, Krndije Dilja i Babje gore ističe svoju posebnost bogatstvom biljnog svijeta što je rezultat geoloških, morfoloških, pedoloških i klimatskih osobina. Raznovrsni sastav flore u šumama, livadama, travnjacima i vlažnim staništima uvjetovan je ispreplitanjem panonskih, kontinentalnih i dijelom submediteranskih biljnogeografskih utjecaja.

Danas znamo da područje Požeške kotline i Slavenskog gorja sadrži više od 1650 samoniklih vrsta papratnjača, golosjemenjača i kritosjemenjača što je oko 1/3 sveukupnog broja biljnih vrsta viših biljaka flore Republike Hrvatske.

U Požegi, 23.03.2023.

Ravnatelj:
dr.sc. Ivica Samarđić

VAŽNOST OBRAZOVNE EDUKACIJE O EKOLOŠKOM PROMIŠLJANJU

Svaki čovjek i svaki živi organizam ima pravo osjećati se zaštićenim, zbrinutim i voljenim.

„JA volim biljke“,
„TI voliš životinje“,
„ON voli rijeke“,
„Mi volimo zdrav život“.

Za sve se moramo izboriti živeći odgovorno i dati svoj svjesni doprinos. Obrazovanje i odgoj svakog pojedinca ima nespornu važnost kontinuirane edukacije u poimanju Ekologije i ekoloških načela današnjeg vremena. Sustav obrazovanja kako u našoj domovini tako i globalno mora pružiti primjerenu i kontinuiranu edukaciju o posljedicama „ekološke krize“ kroz reviziju i unapređenje školskih kurikulumu počev od vrtičke dobi do visokog školstva. Ekološka formalno-obrazovna edukacija praćena ekološkim kućnim i poslovnim odgojem ne može i ne smije biti trenutkom sadašnjice, ona mora postati naša svakodnevnica i budućnost. Buđenje ekološke svijesti u sustavu obrazovanja je dugotrajan proces, koji ne treba temeljiti isključivo na provedbi pravila, obvezujućih akata i normi, nego motiviranju stvarne primjene ekološke osviještenosti. Urbana današnjica stavlja čovjeka u položaj svjesne ili nesvjesne nemoći da pokuša harmonizirati odnose čovjeka i ostalih živih organizama s okolišem u kojem obitavaju. Zato načela zaštite i očuvanja prirode unutar Ekologije trebaju biti temelj antropogenog pristupa u očuvanju prirode kroz održivo i racionalno promišljanje: Što nam sve priroda daje, a što joj mi pojedinačno ili skupa vraćamo?. Obrazovni sustav treba imati zadaću i moć pokretanja pravih vrijednosti u očuvanju prirode, posebice ekosustava na koji najveći učinak ima upravo čovjek. Razvojem novih znanstvenih tehnologija često nenamjerno kršimo etična ekološka načela, a što bi nas istovremeno trebalo navesti na stjecanje novih pozitivnih znanstvenih rješenja. Sama spoznaja da smo rođenjem ovisni o prirodi koja nas okružuje jednako tako moralno obvezuje svakog pojedinca da joj na tome cjeloživotno zahvaljuje dobrim ekološkim djelima. Moramo misliti, djelovati i vjerovati da znanost, obrazovni sustav i odgoj imaju ključnu ulogu u izgradnji spomenika prirode. „Priroda nije mjesto za posjetiti. Ona je dom.“ (Gary Snyder)

doc.dr.sc. Brankica Svitlica
Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

doc.dr.sc. Josip Mesić
Fakultet turizma i ruralnog razvoja u Požegi